

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **S. A.**, zastoupen Mgr. Janem Bouckým, advokátem se sídlem U Sluncové 666/12, Praha 8, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 8. 2022, č. j. 5 A 134/2020-21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Kasační stížností se žalobce domáhá zrušení rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 8. 2022, č. j. 5 A 134/2020-21, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 11. 2020, č. j. MV-156224-4/SO-2020. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla odvolání žalobce a potvrdila usnesení Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 19. 6. 2020, č. j. OAM-12010-5/DP-2020, kterým správní orgán I. stupně podle § 169r odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České

republiky a o změně některých zákonů, v relevantním znění (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zastavil řízení o žádosti žalobce o vydání povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR za účelem společného soužití rodiny, neboť žalobce podal žádost na území ČR, ač k tomu nebyl oprávněn.

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce podal dne 8. 6. 2020 u správního orgánu I. stupně žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny dle § 42a zákona o pobytu cizinců.

[3] Správní orgán I. stupně zjistil, že žalobce na území ČR pobýval na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání – účasti v právnické osobě s platností od 6. 11. 2017 do 5. 11. 2019. Dne 10. 10. 2019 požádal žalobce o změnu účelu dlouhodobého pobytu – společné soužití rodiny. Žalobce tak na území ČR pobýval oprávněně na základě překlenovacích víz. Dne 22. 5. 2020 však bylo řízení o této žalobcově žádosti dle § 66 odst. 1 písm. c) správního řádu pravomocně zastaveno. Žalobcovo povolení k dlouhodobému pobytu tedy od 22. 5. 2020 již ve smyslu § 47 odst. 4 zákona o pobytu cizinců nebylo možné považovat za platné. Správní orgán I. stupně dospěl k závěru, že žalobce podal nyní posuzovanou žádost v době, kdy již nebyl oprávněn pobývat na území ČR, nebyl tedy cizincem, který by dle § 42a odst. 6 zákona o pobytu cizinců byl oprávněn podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území ČR. Správní orgán I. stupně proto zmiňovaným usnesením ze dne 19. 6. 2020, č. j. OAM-12010-5/DP-2020, dle § 169r odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců řízení o žalobcově žádosti zastavil, neboť žalobce žádost podal na území ČR, ač k tomu nebyl oprávněn.

[4] Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí odvolání, které žalovaná zmíněným rozhodnutím ze dne 10. 11. 2020, č. j. MV-156224-4/SO-2020, zamítla a usnesení správního orgánu I. stupně potvrdila. Žalovaná konstatovala, že žalobcův pobyt na území ČR byl do 22. 5. 2020 považován za dlouhodobý pobyt za účelem podnikání. Z důvodu vyhlášení nouzového stavu platilo, že cizinci, kteří po skončení nouzového stavu (dne 17. 5. 2020) již neměli pobytové oprávnění, mohli z území ČR vycestovat v době 60 dnů od skončení nouzového stavu, tedy do 16. 7. 2020, aniž by jejich pobyt byl považován za neoprávněný. Žalobcův pobyt na území ČR tak byl do 16. 7. 2020 legální, nevzniklo mu však právo podat novou žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území ČR u správního orgánu I. stupně.

[5] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji shora uvedeným rozsudkem ze dne 11. 8. 2022, č. j. 5 A 134/2020-21, zamítl. Městský soud konstatoval, že žalobce neměl v době podání žádosti na území ČR povolení k dlouhodobému pobytu, a proto se na něj výjimka umožňující podat danou žádost přímo na území ČR nevztahovala. Městský soud se neztotožnil s žalobcovou argumentací, dle níž byl oprávněn podat danou žádost na území ČR, protože se v době jejího podání nacházel na tomto území legálně na základě mimořádného pobytového oprávnění vycházejícího z krizového opatření vlády v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu z důvodu pandemie onemocnění COVID-19. Městský soud v této souvislosti konstatoval, že cizinci, kteří se v době vyhlášení nouzového stavu nacházeli na území oprávněně (přechodně nebo trvale) podle pravidel pro pobyt cizinců, byli oprávněni setrvat na území po dobu trvání nouzového stavu. Následně bylo přijato opatření, na jehož základě měli cizinci, jimž skončila platnost

pokračování

pobytového oprávnění v době nouzového stavu, 60 dní od jeho skončení na opuštění území ČR. Dle městského soudu se jednalo pouze o dobrodiní státu vůči cizincům, kteří se bez vlastního přičinění ocitli v situaci, kdy již nedisponovali povolením k pobytu, ale zároveň byla zaváděna mj. bezprecedentní omezení cestování. Toto dobrodiní však nelze vykládat extenzivně a stavět ho na rovněž pobytu na území ČR na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu vydané za jiným účelem, což je podmínka pro možnost cizince podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu přímo na území ČR. Dle městského soudu zůstaly podmínky pro podání žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny krizovými opatřeními vlády nedotčeny. Vzhledem k tomu, že žalobce neměl v době podání žádosti povolení k dlouhodobému pobytu, nebyl oprávněn podat danou žádost na území ČR. Důvodnou neshledal městský soud ani žalobcovu námitku, dle níž neměl možnost podat dne 8. 6. 2020 danou žádost na zastupitelském úřadě. Žalobce se totiž v takové situaci ocitl právě z toho důvodu, že žádost podal v době, kdy již platným povolením k dlouhodobému pobytu nedisponoval.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[6] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, kterou podal prostřednictvím svého dosavadního zástupce, Mgr. Andreje Vacíka, advokáta. Tento zástupce však byl dle veřejně přístupných údajů České advokátní komory vyškrtnut s účinností od 30. 6. 2023 ze seznamu advokátů, přičemž jeho nástupcem byl ve smyslu § 27 odst. 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, určen Mgr. Jan Boucký, advokát se sídlem U Sluncové 666/12, Praha 8, který se tak stal rovněž zástupcem stěžovatele v tomto řízení.

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že byl oprávněn podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny přímo na území ČR, neboť se zde v době jejího podání nacházel legálně na základě mimořádného pobytového oprávnění plynoucího z krizového opatření vlády vydaného v souvislosti s vyhlášeným nouzovým stavem. Stěžovatel měl v úmyslu podat danou žádost na zastupitelském úřadu ČR ihned po zastavení jeho předchozího pobytového řízení. S ohledem na zcela mimořádné okolnosti související s pandemií onemocnění COVID-19 to však učinit nemohl. K ukončení jeho předchozího pobytového oprávnění přitom došlo z formálních důvodů, přičemž proti rozhodnutí o zastavení tohoto řízení stěžovatel rovněž brojil žalobou podanou k městskému soudu (městský soud danou žalobu rozsudkem ze dne 17. 8. 2022, č. j. 8 A 66/2020-33, zamítl, přičemž kasační stížnost proti tomuto rozsudku stěžovatel nepodal – pozn. NSS). Stěžovatel tak musel jednat co nejrychleji, aby mohl legálně pobývat na území ČR se svou rodinou a měla mu být tedy poskytnuta možnost podat danou žádost na území ČR, zvlášť když mu vláda umožnila pobyt na území ČR až do 16. 7. 2020.

[8] Dle stěžovatele správní orgány ani městský soud nezohlednily nastalou mimořádnou situaci, proto jsou jejich rozhodnutí přepjatě formalistická. Nelze souhlasit s názorem městského soudu, že podmínky pro podání žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny zůstaly krizovými opatřeními nedotčeny. Dle stěžovatele v jeho případě nastaly důvody hodné zvláštního zřetele, které jej opravňovaly k podání žádosti o toto pobytové oprávnění na území ČR, neboť z důvodů nezávislých na

jeho vůli neměl možnost ji podat na zastupitelském úřadu. Odstraněním tvrdosti zákona a vyhověním žádosti stěžovatele by se jistě dosáhlo lidsky lepších důsledků, než odloučením otce rodiny od jeho ženy a dětí trvale žijících na území ČR.

[9] Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[10] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze ztotožnila se závěry městského soudu.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je včasná, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí městského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[12] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[13] Podle § 42a odst. 5 zákona o pobytu cizinců podává cizinec žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na zastupitelském úřadu. Dle § 169d odst. 1 téhož zákona je mj. žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu cizinec povinen podat osobně.

[14] Podle § 42a odst. 6 zákona o pobytu cizinců platí, že „[v] průběhu pobytu na území na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu vydané za jiným účelem může cizinec žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podat na území ministerstvu“.

[15] Podle § 169r odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců pak platí, že usnesením se řízení o žádosti zastaví, jestliže cizinec „podal na území žádost o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu, ač k podání žádosti na území není oprávněn“.

[16] Stěžovatel disponoval platným povolením k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání na území ČR do 5. 11. 2019. Vzhledem k tomu, že dne 10. 10. 2019, tedy ještě v době jeho platnosti, požádal o změnu účelu svého dlouhodobého pobytu, bylo dle § 47 odst. 4 zákona o pobytu cizinců třeba považovat jeho povolení k dlouhodobému pobytu za platné do doby nabytí právní moci rozhodnutí o jím podané žádosti. Stěžovateli však skončila platnost pobytového oprávnění dne 22. 5. 2020, kdy bylo řízení o této žádosti pravomocně zastaveno. V době podání žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, která je předmětem nyní posuzované věci, u správního orgánu I. stupně, tedy dne 8. 6. 2020, již stěžovatel nedisponoval žádným platným

pokračování

pobytoým oprávněním. Nesplňoval tak výjimku ze zákonné povinnosti podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny osobně na zastupitelském úřadu stanovenou v § 42a odst. 6 ve spojení s § 169d odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Tímto ustanovením zákonodárce vytvořil příznivější pravidlo pro podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny pro určitou skupinu cizinců pobývajících na území ČR na základě dlouhodobého víza či povolení k dlouhodobému pobytu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2023, č. j. 4 Azs 19/2023-34, všechna zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Stěžovatel do této skupiny cizinců pobývajících na území ČR nespadal.

[17] Správní orgán I. stupně tedy postupoval v souladu s § 169r odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců, když řízení o stěžovatelově žádosti zastavil, neboť stěžovatel podal žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny přímo na území ČR, ač k tomu nebyl oprávněn.

[18] Na uvedeném závěru nemůže nic změnit ani stěžovatelem zmíněná výjimečná situace související s pandemií onemocnění COVID-19. Je pravdou, že v ČR byl usnesením vlády č. 194 ze dne 12. 3. 2020 (č. 69/2020 Sb.) z důvodu pandemie onemocnění COVID-19 vyhlášen k témuž dni nouzový stav, který trval až do 17. 5. 2020. Vláda ve svém usnesení č. 198 ze dne 12. 3. 2020 (č. 71/2020 Sb.) o přijetí krizového opatření v této souvislosti stanovila, že „cizinci, kteří se v době vyhlášení nouzového stavu nacházejí na území oprávněně přechodně nebo trvale podle pravidel pro pobyt cizinců, jsou oprávněni setrvat na území po dobu trvání nouzového stavu“. Cizinci, kterým v době nouzového stavu skončila platnost jejich dosavadního oprávnění k pobytu na území ČR, mohli z území ČR vycestovat v době 60 dnů od skončení nouzového stavu (tj. do 16. 7. 2020), aniž by se vystavovali nebezpečí postihu za neoprávněný pobyt na území ČR. Díky těmto opatřením mohl stěžovatel na území ČR setrvat i po 22. 5. 2020, byť zde již neměl platné pobytové oprávnění, zároveň však měl povinnost do 16. 7. 2020 z ČR vycestovat. S těmito mimořádnými oprávněními však nebyla bez dalšího spojena výjimka ze zákonné povinnosti podat žádost o vydání pobytového oprávnění osobně na zastupitelském úřadu. Ani stěžovatel tedy nebyl v době, kdy pouze setrval na území ČR na základě daných opatření po ukončení nouzového stavu, oprávněn podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území ČR u správního orgánu I. stupně.

[19] Nejvyšší správní soud souhlasí s tím, že situace související s pandemií onemocnění COVID-19 byla mimořádná a provázely jí mj. i obtíže s cestováním do zahraničí. Právní úprava však ani v té době bez dalšího neumožňovala podání žádosti na území ČR osobám nesplňujícím podmínky § 42a odst. 6 zákona o pobytu cizinců (a to ani za použití analogie, jíž se stěžovatel v kasační stížnosti dovolává). Nicméně individuální okolnosti každého jednotlivého případu sloužící k odstranění tvrdosti zákona bylo možné zvážit v rámci žádosti dle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2023, č. j. 4 Azs 19/2023-34, a ze dne 18. 1. 2021, č. j. 5 Azs 258/2020-67). Dle tohoto ustanovení může zastupitelský úřad v odůvodněných případech od povinnosti osobního podání žádosti upustit, pokud současně s doručením žádosti cizinec doloží důvody pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Takovými individuálními okolnostmi může být i faktická nemožnost vycestovat do země

původu a žádat o pobytové oprávnění prostřednictvím zastupitelského úřadu v této zemi. Konkrétní důvody, které odůvodňují upuštění od povinnosti podat žádost osobně, musí vymezit žadatel, což plyne z jeho povinnosti důvodnost žádosti „doložit“ ve smyslu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců, v relevantním znění (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2016, č. j. 10 Azs 219/2015-67).

[20] Pokud tedy na straně stěžovatele nastaly individuální okolnosti, které vytvořily objektivní překážku pro osobní podání žádosti u zastupitelského úřadu ČR v Ruské federaci (§ 169g zákona o pobytu cizinců), mohl podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců současně s doručením žádosti zastupitelskému úřadu požádat o upuštění od osobního podání žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, v němž měl zastupitelskému úřadu poskytnout a doložit konkrétní hodnověrné informace, které mohly vést k závěru o naplnění pojmu „*odůvodněný případ*“ uvedeného v § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců (např. zrušení či omezení letů do Ruské federace, zdravotní stav stěžovatele či jeho rodinných příslušníků nebo okolnosti týkající se jeho soukromého a rodinného života apod.). Stěžovatel však takto nepostupoval a žádost o dané pobytové oprávnění podal přímo u správního orgánu I. stupně na území ČR, ač k tomu nebyl oprávněn.

IV.

Závěr a náklady řízení

[21] Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první za použití § 120 s. ř. s. Žalovaná měla ve věci úspěch, náleželo by jí tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložila. Žalované však v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto jí soud náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. srpna 2024

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu